

מחברת סנהדרין - ט

מסכת סנהדרין פרק ט

(עה,א) משנה: ואלו הן הנשרפין: הבא על אשה ובתה, ובת כהן שזנתה - יש בכלל אשה ובתה: בתו, ובת בתו, ובת בנו, ובת אשתו, ובת בתה, ובת בנה, חמותו, ואם חמותו, ואם חמיו **גמרא:** "הבא על אשה שנשא בתה" לא קתני, אלא "הבא על אשה ובתה" - מכלל דתרוייהו לאיסורא. ומאן נינהו? חמותו, ואם חמותו. וקתני: "יש בכלל אשה ובתה" - מכלל דתרוייהו כתיבי בהדיא, והנך מדרשא אתיא {הניחא לאביי, דאמר משמעות דורשין איכא בינייהו - מתניתין מני? רבי עקיבא היא ~אלא לרבא, דאמר חמותו לאחר מיתה איכא בינייהו, מתניתין מני?} **אמר לך רבא:** תני: "הבא על אשה שנשא בתה" יש בכלל אשה ובתה: ... חמותו, ואם חמותו, ואם חמיו -- לאביי, איידי דקא בעי למיתנא "אם חמיו", תני נמי "חמותו ואם חמותו"; לרבא, איידי דקא בעי למיתנא "אם חמיו ואם חמותו", תני נמי "חמותו"

גמנהני מילי? <דתנו רבנן: (ויקרא כ:יד) "איש אשר יקח את אשה ואת אמה" - אין לי אלא אשה ואמה - בת אשה, ובת בתה, ובת בנה, מנין? <נאמר כאן: "זמה", ונאמר להלן "זמה" - מה להלן, בתה, ובת בתה, ובת בנה - אף כאן, בתה, ובת בתה, ובת בנה גמנין לעשות זכרים כנקבות? <נאמר כאן: "זמה", ונאמר להלן: "זמה" - מה להלן, זכרים כנקבות - אף כאן, זכרים כנקבות גמנין לעשות למטה כלמעלה? <נאמר כאן: "זמה", ונאמר להלן: "זמה" - מה להלן, למטה כלמעלה - אף כאן, למטה כלמעלה; ומה כאן, למעלה כלמטה - אף להלן, למעלה כלמטה

אמר מר: מנין לעשות זכרים כנקבות? - גמאי "זכרים כנקבות"? ^אילימא בת בנה כבת בתה - בהדי הדדי קאתיאן! ^אלא אם חמיו כאם חמותו - השתא אם חמותו לא קמה לן - אם חמיו מיהדר עלה?!

(עה,ב) <אמר **אביי**: הכי קאמר: גמנין לעשות שאר הבא ממנו כשאר הבא ממנה? <נאמר כאן "זמה" ונאמר להלן "זמה" - מה להלן, שאר הבא ממנו כשאר הבא ממנה - אף כאן, שאר הבא ממנו כשאר הבא ממנה¹ {והא, בשאר דידיה לא כתיבא ביה "זמה"! <אמר **רבא**: אמר לי **רב יצחק בר אבודימי**: אתיא "הנה הנה", אתיא "זמה זמה"

אמר מר: מנין לעשות למטה כלמעלה - גמאי "למטה כלמעלה"? ^ אילימא בת בנה ובת בתה, כבתה - בהדי הדדי קאתיין! ^ אלא אם חמיו ואם חמותו, כחמותו - האי "למטה כלמעלה"?! "למעלה כלמטה" הואי! <תני: "למעלה כלמטה"! {אי הכי, נאמר כאן "זמה" ונאמר להלן "זמה" - ומה השתא, אינהי לא כתיבה - "זמה" דידהו כתיבא?! <אמר **אביי**: הכי קאמר: מנין לעשות שלשה דורות למעלה כשלשה דורות למטה? <נאמר למטה: "זמה", ונאמר למעלה: "זמה" - מה למטה, שלשה דורות - אף למעלה, שלשה דורות! ומה בעונש, עשה למטה כלמעלה - אף באזהרה נמי, עשה למעלה כלמטה

<<**רב אשי** אמר: לעולם כדקתני, ומאי "למטה"? למטה באיסור!

{אי מה היא, אם אמה אסורה - אף הוא, אם אמו אסורה?!

<אמר **אביי**: אמר קרא: "אמך היא" - משום אמו אתה מחייבו, ואי אתה מחייבו משום אם אמו!

<<**רבא** אמר: בין למאן דאמר "דון מינה ומינה", ובין למאן דאמר "דון מינה ואוקי באתרה", לא אתיא! - למאן דאמר "דון מינה ומינה" - מה היא, אם אמה אסורה - אף הוא נמי, אם אמו אסורה; ומינה: מה היא, בשריפה - אף הוא נמי, בשריפה למאן דאמר שריפה חמורה, איכא למיפרך: מה להיא, שכן אמה בשריפה - תאמר בהוא, שאמו בסקילה?! ועוד: אמו בסקילה -

מחברת סנהדרין - ט

אם אמו בשריפה?! ועוד: מה היא, לא חלקת בה בין אמה לאם
אמה - אף הוא נמי, לא תחלוק בו בין אמו לאם אמו! ולמאן
דאמר סקילה חמורה, מהאי קושיא לא נידונה
ולמאן דאמר "דון מינה ואוקי באתרה" - מה היא, אם אמה
אסורה - אף הוא נמי, אם אמו אסורה; ואוקי באתרה: התם הוא
דבשריפה, אבל הכא, בסקילה, כדאשכחן באמו
למאן דאמר שריפה חמורה, איכא למיפרך: (עו,א) מה להיא, שכן
אמה בשרפה - תאמר בהוא, שאמו בסקילה?! ועוד: הוא כהיא -
מה היא, לא חלקתה בה בין בתה לאם אמה - אף הוא, לא
תחלוק בו בין בתו לאם אמו! ולמאן דאמר סקילה חמורה, מהאי
קושיא לא נידונה

{אי מה הוא, כלתו אסורה - אף היא, כלתה אסורה?}
<אמר **אביי**: אמר קרא: "אשת בנך היא" - משום אשת בנך אתה
מחייבו, ואי אתה מחייבו משום אשת בנה
<<**רבא** אמר: בין למאן דאמר "דון מינה ומינה", בין למאן דאמר
"דון מינה ואוקי באתרה", לא אתיא! - למאן דאמר "דון מינה
ומינה" - מה הוא, כלתו אסורה - אף היא נמי, כלתה אסורה -
ומינה: מה הוא, בסקילה - אף היא נמי, בסקילה
למאן דאמר סקילה חמורה, איכא למיפרך: מה להוא, שכן אמו
בסקילה - תאמר בהיא, שאמה בשרפה! ועוד: בתה בשרפה
וכלתה בסקילה?! {הוא בעצמו יוכיח, דבתו בשרפה וכלתו
בסקילה! |>אלא: מה הוא, לא חלקת בו בין אמו לכלתו - אף
היא, לא תחלוק בה בין אמה לכלתה. ולמאן דאמר שרפה
חמורה, מהאי קושיא לא נידונין!

מחברת סנהדרין - ט

ולמאן דאמר "דון מינה ואוקי באתרה" - מה הוא, כלתו אסורה -
אף היא, כלתה אסורה - ואוקי באתרה: התם הוא דבסקילה,
אבל הכא בשרפה, כדאשכחן באמה

למאן דאמר סקילה חמורה, איכא למיפרך: מה להוא, שכן אמו
בסקילה - תאמר בהיא, שאמה בשרפה! ועוד: מה הוא, חלקת בו
בין בתו לכלתו - אף היא, תחלוק בה בין בתה לכלתה. ולמאן
דאמר נמי שרפה חמורה, מהאי קושיא לא נידונין!

גבתו מאנוסתו מנין? אהאמר **אביי**: קל וחומר: על בת בתו ענוש -
על בתו, לא כל שכן! זוכי עונשין מן הדין?! אגלויי מילתא בעלמא
הוא!

<<**רבא** אמר: אמר לי ר' **יצחק בר אבדימי**: אתיא "הנה הנה",
אתיא "זמה זמה"

תני **אבוב דרבי אבין**: לפי שלא למדנו לבתו מאנוסתו, הוצרך
הכתוב לומר: (ויקרא כא) "ובת איש כהן"

{אי מה בת כהן, היא בשרפה ואין בועלה בשרפה - אף בתו
מאנוסתו, היא בשרפה ואין בועלה בשרפה!?

<אמר **אביי**: אמר קרא: (ויקרא כא) "את אביה היא מחללת" - מי
שמחללת את אביה - יצתה זו, שאביה מחללה

<<**רבא** אמר: בשלמא התם, אפיקתיה מדינא דבת כהן, ואוקימתה
אדינא דבת ישראל - הכא, אדינא דמאן מוקמת ליה?! אדינא
דפנוייה מוקמת ליה?! אזהרה לבתו מאנוסתו מניין!?

{בשלמא לאביי ורבא - מהיכא דנפקא להו עונש, מהתם נפקא
להו אזהרה - אלא לדתני אבוב דרבי אבין, מאי? אמר **רבי**
אילעא: אמר קרא: (ויקרא יט) "אל תחלל את בתך להזנותה"

מחברת סנהדרין - ט

{מתקיף לה רבי יעקב אחוה דרב אחא בר יעקב: האי "אל תחלל את בתך להזנותה", להכי הוא דאתא?! האי מיבעי ליה לכדתניא: "אל תחלל את בתך להזנותה" - יכול בכהן, המשיא את בתו ללוי וישראל, הכתוב מדבר? תלמוד לומר: "להזנותה" - בחילול שבזנות הכתוב מדבר - במוסר את בתו שלא לשם אישות! אם כן, לימא קרא: "אל תחלל" - מאי "אל תחלל"? שמע מינה תרתי!

{ואביי ורבא, האי "אל תחלל את בתך להזנותה", מאי עבדי ליה? אמר רבי מני: זה המשיא את בתו לזקן, כדתניא: "אל תחלל את בתך להזנותה" - רבי אליעזר אומר: זה המשיא את בתו לזקן. ר' עקיבא אומר: זה המשהא בתו בוגרת

אמר רב כהנא משום רבי עקיבא: אין לך עני בישראל אלא רשע ערום, והמשהא בתו בוגרת וְאִטּוּ המשהא בתו בוגרת לאו רשע ערום הוא?! אמר אביי: (עו,ב) הכי קאמר: איזהו עני רשע ערום? זה המשהא בתו בוגרת!

ואמר רב כהנא משום ר' עקיבא: הוי זהיר מן היועצך לפי דרכו

אמר רב יהודה אמר רב: המשיא את בתו לזקן, והמשיא אשה לבנו קטן, והמחזיר אבידה לנכרי, עליו הכתוב אומר: (דברים כט) "למען ספות הרוה את הצמאה לא יאבה ה' סלוח לו"

{מיתיבי: האוהב את אשתו כגופו, והמכבדה יותר מגופו, והמדריך בניו ובנותיו בדרך ישרה, והמשיאן סמוך לפירקן - עליו הכתוב אומר: (איוב ה) "וידעת כי שלום אהלך ופקדת נודך ולא תחטא" - סמוך לפירקן שאני!

תנו רבנן: האוהב את שכיניו, והמקרב את קרוביו, והנושא את בת אחותו, והמלוה סלע לעני בשעת דוחקו - עליו הכתוב אומר: (ישעיהו נח) "אז תקרא וה' יענה"

מחברת סנהדרין - ט

תנו רבנן: (ויקרא כ) "אותו ואתהן" - אותו ואת אחת מהן, דברי **רבי ישמעאל**. **רבי עקיבא** אומר: אותו ואת שתיהן

גמאי בינייהו? אמר **אביי**: משמעות דורשים איכא בינייהו: רבי ישמעאל סבר: "אותו ואתהן" - אותו ואת אחת מהן - שכן בלשון יוני קורין לאחת "הינא", ואם חמותו מדרשה אתיא. רבי עקיבא סבר: "אותו ואתהן" - אותו ואת שתיהן - ואם חמותו הכא כתיבא

<<**רבא** אומר: חמותו לאחר מיתה איכא בינייהו - ר' ישמעאל סבר: חמותו לאחר מיתה בשרפה, ורבי עקיבא סבר: איסורא בעלמא

משנה: ואלו הנהרגין: הרוצח ואנשי עיר הנדחת. רוצח שהכה את רעהו באבן או בברזל, וכבש עליו לתוך המים או לתוך האור, ואינו יכול לעלות משם, ומת - חייב. דחפו לתוך המים או לתוך האור, ויכול לעלות משם, ומת - פטור. שיסה בו את הכלב, שיסה בו את הנחש - פטור. השיך בו את הנחש - **רבי יהודה** מחייב ו**חכמים** פוטרין

גמרא: אמר **שמואל**: מפני מה לא נאמרה "יד" בברזל? שהברזל ממית בכל שהוא! תניא נמי הכי: **רבי** אומר: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שהברזל ממית בכל שהוא, לפיכך לא נתנה תורה בו שיעור #והני מילי דברזיה מיברז

וכבש עליו לתוך המים -- רישא רבותא קמשמע לן, וסיפא רבותא קמשמע לן - רישא רבותא קמשמע לן: אף על גב דלאו איהו דחפו, כיון דאין יכול לעלות משם, ומת - חייב; סיפא רבותא קמשמע לן: אף על גב דדחפו, כיון דיכול לעלות משם ומת - פטור גכבש מנלן? אמר **שמואל**: דאמר קרא: (במדבר לה) "או באיבה" - לרבות את המצמצם

מחברת סנהדרין - ט

ההוא גברא דמצמצמא לחיותה דחבריה בשימשא, ומתה. **רבינא** מחייב. **רב אחא בר רב פטר** - **רבינא** מחייב - קל וחומר: ומה רוצח, שלא עשה בו שוגג כמזיד ואונס כרצון, חייב בו את המצמצם - (**עזא**) נזקין, שעשה בהן שוגג כמזיד ואונס כרצון, אינו דין שחייב בהן את המצמצם; **רב אחא בר רב פטר** - אמר **רב משרשיא**: מאי טעמא דאבוה דאבא, דפטר? אמר קרא: (במדבר לה) "מות יומת המכה רוצח הוא" - ברוצח הוא דחייב לן מצמצם - בנזקין, לא חייב לן מצמצם!

אמר **רבא**: כפתו ומת ברעב - פטור. ואמר **רבא**: כפתו בחמה ומת, בצינה ומת - חייב; סוף חמה לבא, סוף צינה לבא - פטור. ואמר **רבא**: כפתו לפני ארי - פטור; לפני יתושין - חייב. **רב אשי** אמר: אפילו לפני יתושין נמי, פטור - הני אזלי והני אתו! איתמר: כפה עליו גיגית, ופרע עליו מעזיבה - **רבא ורבי זירא** - חד אמר חייב, וחד אמר פטור

תסתיים דרבא הוא דאמר פטור, דאמר **רבא**: כפתו ומת ברעב - פטור {אדרבה! תסתיים דרבי זירא הוא דאמר פטור, דאמר ר' **זירא**: האי מאן דעייליה לחבריה בביתא דשישא, ואדליק ליה שרגא, ומת - חייב - טעמא דאדליק ליה שרגא - הא לא אדליק ליה שרגא, לא! אמרי: התם, בלא שרגא לא מתחיל הבלא (**עזב**) בשעתיה - הכא, בלא שרגא נמי מתחיל הבלא בשעתיה!

סימן: סול"ס תרי"ס סמני"ן בכות"ל

אמר **רבא**: דחפו לבור, וסולם בבור. ובא אחר וסילקו. ואפילו הוא קדם וסילקו - פטור - דבעידנא דשדייה, יכול לעלות הוא! ואמר **רבא**: זרק חץ, ותריס בידו. ובא אחר ונטלו. ואפילו הוא קדם ונטלו - פטור - דבעידנא דשדייה ביה, מיפסק פיסקיה גיריה

מחברת סנהדרין - ט

ואמר **רבא**: זרק בו חץ, וסמנין בידו. ובא אחר ופיזרן. ואפילו הוא קדם ופיזרן - פטור - דבעידנא דשדא ביה, יכול להתרפאות הוה אמר ר' **אשי**: הלכך, אפילו סמנין בשוק! גאמר ליה **רב אחא בריה דרבא לרב אשי**: נזדמנו לו סמנין, מהו? אאמר ליה: הרי יצא מבית דין זכאי!

ואמר **רבא**: זרק צרור בכותל, וחזרה לאחוריה, והרגה - חייב. ותנא תונא: כגון אלו המשחקין בכדור, שהרגו - במזיד נהרגין, בשוגג גולין

{בשוגג גולין - פשיטא! אבמזיד נהרגין איצטריך ליה! מהו דתימא? התראת ספק היא - מי יימר דהדרה?! - קמשמע ל!

תני **רב תחליפא בר מערבא** קמיה **דרבי אבהו**: כגון אלו המשחקין בכדור שהרגו - תוך ארבע אמות, פטור - חוץ לארבע אמות, חייב

גאמר ליה **רבינא לרב אשי**: היכי דמי? ^ אי דקא ניחא ליה - אפילו פורתא נמי! ^ אי דלא ניחא ליה - אפילו טובא נמי לא! אאמר ליה: סתם משחקין בכדור, כמה דעיילי טפי², מינח ניחא ליה!

{למימרא דכהאי גוונא כחו הוא?! ורמינהי: המקדש, ונפל קידוש על ידו או על הצד, ואחר כך נפל לשוקת - פסול! אהכא במאי עסקינן? בשותת!

{תא שמע: מחט שהיה נתונה על החרס, והזה עליה - ספק על המחט הזה, ספק על החרס הזה ומיצה עליה - הזאתו פסול אאמר **רב חיננא בר יהודה** משמיה **דרב**: "מצא" איתמר

{אמר **רב פפא**: האי מאן דכפתיה לחבריה, ואשקיל עליה בידקא דמיא - גירי דידיה הוא, ומיחייב אהני מילי בכח ראשון, אבל בכח שני, גרמא בעלמא הוא!

2 כד לפננו, ויש גורסים: "דאזלי מיניה"

מחברת סנהדרין - ט

{ואמר **רב פפא**: זרק צרור למעלה, והלכה לצדדין, והרגה - חייב
<אמר ליה **מר בר רב אשי לרב פפא**: מאי טעמא? משום דכחו
הוא! - אי כחו, תיזיל לעיל, **(עחא)** ואי לאו כחו הוא, תיזיל
לתחת - אלא כח כחוש הוא!

תנו רבנן: הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות, ומת - בין בבת
אחת בין בזה אחר זה - פטורין. **רבי יהודה בן בתירא** אומר: בזה
אחר זה, האחרון חייב, מפני שקירב את מיתתו

אמר **ר' יוחנן**: ושניהם מקרא אחד דרשו: (ויקרא כד) "ואיש כי
יכה כל נפש אדם" - רבנן סברי: "כל נפש" - עד דאיכא כל נפש;
ור' יהודה בן בתירא סבר: "כל נפש" - כל דהוא נפש

אמר **רבא**: הכל מודים בהורג את הטריפה, שהוא פטור; בגוסס
בידי שמים, שהוא חייב - לא נחלקו אלא בגוסס בידי אדם - מר
מדמי ליה לטריפה, ומר מדמי ליה לגוסס בידי שמים

{מאן דמדמי ליה לטריפה, מאי טעמא לא מדמי ליה לגוסס בידי
שמים?! אגוסס בידי שמים לא איתעביד ביה מעשה - האי,
איתעביד ביה מעשה! {ומאן דמדמי ליה לגוסס בידי שמים, מאי
טעמא לא מדמי ליה לטריפה?! אטריפה, מחתכי סימנים - הא, לא
מחתכי סימנים!

תני תנא קמיה **דרב ששת**: (ויקרא כד) "ואיש כי יכה כל נפש
אדם" - להביא המכה את חבירו ואין בו כדי להמית, ובא אחר
והמיתו, שהוא חייב {אין בו כדי להמית, פשיטא! אלא יש בו כדי
להמית, ובא אחר והמיתו, שהוא חייב! - וסתמא כרבי יהודה בן
בתירא

אמר **רבא**: ההורג את הטריפה, פטור. וטריפה שהרג בפני בית
דין, חייב; שלא בפני בית דין, פטור - בפני בית דין, מאי טעמא³
חייב? דכתיב: (דברים יג) "ובערת הרע מקרבך"; שלא בפני בית

3 יש שלא גורסים "מאי טעמא"

מחברת סנהדרין - ט

דין, פטור - דהויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה, וכל עדות שאי אתה יכול להזימה, לא שמה עדות

ואמר **רבא**: הרובע את הטריפה, חייב. טריפה שרבע בפני בית דין, חייב; שלא בפני בית דין, פטור - בפני בית דין, חייב - דכתיב: (דברים יג) "ובערת הרע מקרבך"; שלא בפני בית דין, פטור - דהויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה

{הא תו, למה לי?! היינו הך! >הרובע את הטריפה איצטריכא ליה! מהו דתימא? ליהוי כמאן דמשמש מת, וליפטר! - קמשמע לן, דמשום הנאה הוא, והא אית ליה הנאה!

ואמר **רבא**: עדים שהעידו בטריפה, והוזמו, אין נהרגין; עדי טריפה שהוזמו, נהרגין. **רב אשי** אמר: אפילו עדי טריפה שהוזמו, אין נהרגין, לפי שאינן בזוממי זוממין

ואמר **רבא**: שור טריפה שהרג, חייב. ושור של אדם טריפה שהרג, פטור - מאי טעמא? אמר קרא: (שמות כא) "השור יסקל וגם בעליו יומת" - כל היכא דקרינא ביה "וגם בעליו יומת", קרינן ביה "השור יסקל"; וכל היכא דלא קרינן ביה "וגם בעליו יומת", לא קרינן ביה "השור יסקל". **רב אשי** אמר: אפילו שור טריפה נמי, שהרג, פטור - מאי טעמא? כיון דאילו בעלים הוו פטירי, שור נמי פטור

שיסה בו את הכלב, שיסה בו את הנחש - פטור. השיך בו את הנחש - **רבי יהודה** מחייב **וחכמים** פוטרין -- אמר **רב אחא בר יעקב**: כשתמצא לומר לדברי ר' יהודה, ארס נחש בין שיניו הוא עומד - לפיכך מכיש בסייף, ונחש פטור; לדברי חכמים, ארס נחש מעצמו הוא מקיא - לפיכך נחש בסקילה, והמכיש פטור

מחברת סנהדרין - ט

משנה: המכה את חבירו, בין באבן בין באגרופ, ואמדוהו למיתה. והיקל ממה שהיה. ולאחר מכאן, הכביד ומת - חייב. ר' נחמיה אומר: פטור, שרגלים לדבר

גמרא: תנו רבנן: את זו דרש רבי נחמיה: (שמות כא) "אם יקום והתהלך בחוץ (עח,ב) על משענתו ונקה המכה" - וכי תעלה על דעתך שזה מהלך בשוק וזה נהרג?! אלא זה שאמדוהו למיתה, והקל ממה שהיה, ולאחר כך הכביד ומת - שהוא פטור!

{ורבנן, האי "ונקה המכה", מאי דרשי ביה? אמלמד שחובשין אותו! {ורבי נחמיה, חבישה מנא ליה? איליף ממקושש! {ורבנן נמי, לילפי ממקושש?! אמקושש בר קטלא הוא, ומשה לא הוה ידע קטליה במאי - לאפוקי האי, דלא ידעינן אי בר קטלא הוא אי לאו בר קטלא הוא %ורבי נחמיה: יליף ממגדף, דלא הוה ידע אי בר קטלא הוא, ותבשוהו! %ורבנן: מגדף הוראת שעה היתה! כדתניא: יודע היה משה רבינו שהמקושש במיתה, שנאמר: (שמות לא) "מחלליה מות יומת", אלא לא היה יודע באיזו מיתה נהרג, שנאמר: (במדבר טו) "כי לא פורש מה יעשה לו" - אבל מגדף, לא נאמר בו אלא "לפרש להם על פי ה' " - שלא היה משה יודע אם הוא בן מיתה כל עיקר, אם לאו!

{בשלמא לרבי נחמיה - היינו דכתיבי תרי אומדני - חד, אמדוהו למיתה וחיה, וחד, אמדוהו למיתה והקל ממה שהיה - אלא לרבנן, תרי אומדני למה לי?! אחד, אמדוהו למיתה וחיה, וחד, אמדוהו לחיים ומת %ורבי נחמיה: אמדוהו לחיים ומת, לא צריך קרא, שהרי יצא מבית דין זכאי!

תנו רבנן: המכה את חבירו, ואמדוהו למיתה וחיה - פוטרין אותו; אמדוהו למיתה, והקל ממה שהיה - אומדין אותו אומד שני לממון. ואם לאחר כן, הכביד ומת, הלך אחר אומד האמצעי, דברי רבי נחמיה. וחכמים אומרים: אין אומד אחר אומד

מחברת סנהדרין - ט

תניא אידך: אמדוהו למיתה, אומדין אותו לחיים; לחיים, אין אומדין אותו למיתה. אמדוהו למיתה, והקל ממה שהיה - אומדין אותו אומד שני לממון. ואם לאחר כן הכביד ומת, משלם נזק וצער ליורשים; מאימתי משלם? משעה שהכהו! וסתמא כרבי נחמיה

משנה: נתכוין להרוג את הבהמה, והרג את האדם; לנכרי, והרג את ישראל; לנפלים, והרג את בן קיימא - פטור. נתכוין להכותו על מתניו, ולא היה בה כדי להמיתו על מתניו, והלכה לה על לבו, והיה בה כדי להמיתו על לבו, ומת - פטור. נתכוין להכותו על לבו, **(עט,א)** והיה בה כדי להמית על לבו, והלכה לה על מתניו, ולא היה בה כדי להמית על מתניו, ומת - פטור. נתכוון להכות את הגדול, ולא היה בה כדי להמית הגדול, והלכה לה על הקטן, והיה בה כדי להמית את הקטן, ומת - פטור. נתכוון להכות את הקטן, והיה בה כדי להמית את הקטן, והלכה לה על הגדול, ולא היה בה כדי להמית את הגדול, ומת - פטור. אבל נתכוון להכות על מתניו, והיה בה כדי להמית על מתניו, והלכה לה על לבו, ומת - חייב; נתכוון להכות את הגדול, והיה בה כדי להמית את הגדול, והלכה לה על הקטן, ומת - חייב. **ר' שמעון** אומר: אפילו נתכוון להרוג את זה והרג את זה, פטור

גמרא: ר' שמעון, אהייא? ^ אילימא אסיפא, "ר' שמעון פוטר" מיבעי ליה! אלא ארישא: נתכוון להרוג את הבהמה, והרג את האדם; לנכרי, והרג את ישראל; לנפלים, והרג את בן קיימא - פטור - הא נתכוון להרוג את זה והרג את זה - חייב! **ר' שמעון** אומר: אפילו נתכוון להרוג את זה והרג את זה, פטור!

פשיטא: קאי ראובן ושמעון, ואמר: "אנא לראובן קא מיכוונא. לשמעון לא קא מיכוונא" - היינו פלוגתייהו; אמר "לחד מינייהו", מאי? האי נמי, כסבור ראובן ונמצא שמעון, מאי?

{תא שמע: דתניא: ר' שמעון אומר: עד שיאמר: "לפלוני אני מתכוון" ~מאי טעמא דר' שמעון? אמר קרא: (דברים יט) "וארב לו וקם עליו" - עד שיתכוון לו! %ורבנן: אמרי **דבי רבי ינאי**: פרט לזורק אבן לגו {היכי דמי? אילימא דאיכא תשעה גוים ואחד ישראל ביניהן - תיפוק ליה דרובא גוים נינהו! אי נמי פלגא ופלגא - ספק נפשות להקל! אלא! צריכא דאיכא תשעה ישראל וגוי אחד ביניהן, דהוה ליה גוי קבוע, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי

{בשלמא לרבנן, דאמרי: נתכוון להרוג את זה והרג את זה, חייב, דכתיב: (שמות כא) "וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה". ואמר **רבי אלעזר**: במצות שבמיתה הכתוב מדבר, דכתיב: "אם אסון יהיה ונתתה נפש תחת נפש" - אלא לר' שמעון, האי "ונתתה נפש תחת נפש" מאי עביד ליה?! <ממון! וכדרבי, דתניא: **רבי** אומר: "ונתתה נפש תחת נפש" - ממון! ~אתה אומר ממון, או אינו אלא נפש ממש? נאמרה "נתינה" למטה, ונאמרה (**עט,ב**) "נתינה" למעלה - מה להלן, ממון - אף כאן, ממון!

אמר **רבא**: האי דתנא דבי חזקיה, מפקא מדרבי ומפקא מדרבנן! דתנא **דבי חזקיה**: (ויקרא כד) "מכה אדם" ו"מכה בהמה" - מה מכה בהמה, לא חלקת בה בין שוגג למזיד, בין מתכוין לשאינו מתכוין, בין דרך ירידה לדרך עלייה - לפוטרו ממון, אלא לחייבו ממון - אף מכה אדם, לא תחלוק בו בין שוגג למזיד, בין מתכוין לשאין מתכוין, בין דרך ירידה לדרך עלייה - לחייבו ממון, אלא לפוטרו ממון! ~מאי "שאין מתכוין"? ^ אילימא שאין מתכוין כלל - היינו שוגג! אלא פשיטא: שאין מתכוין לזה, אלא לזה! ~וקתני: לחייבו ממון, אלא לפוטרו ממון! ~ואי בר קטלא הוא, מאי איצטריך למיפטריה ממון?! - אלא לאו שמע מינה: לאו בר קטלא הוא, ולא בר ממונא הוא!

משנה: רוצח שנתערב באחרים, כולן פטורין. ר' יהודה אומר:
כונסין אותן לכיפה

כל חייבי מיתות שנתערבו זה בזה, נידונין בקלה. הנסקלין
בנשרפין - ר' שמעון אומר: נידונין בסקילה, שהשריפה חמורה.
וחכמים אומרים: נידונין בשריפה, שהסקילה חמורה! אמר להן ר'
שמעון: אילו לא היתה שריפה חמורה, לא נתנה לבת כהן שזנתה!
אמרו לו: אילו לא היתה סקילה חמורה, לא נתנה למגדף ולעובד
עבודה זרה. הנהרגין בנחנקין - ר' שמעון אומר: בסייף, **וחכמים**
אומרים: בחנק

גמרא: גמאן אחרים? ^ אילימא אחרים כשרים, פשיטא! ותו:
בהא לימא רבי יהודה כונסין אותן לכיפה!?

סימן: בשר"ק

אמר ר' אבהו אמר **שמואל:** הכא ברוצח שלא נגמר דינו,
שנתערב ברוצחים אחרים שנגמר דינו, עסקינן - רבנן סברי: אין
גומרינן דינו של אדם אלא בפניו, הלכך כולן פטורין. ור' יהודה:
מיפטרינהו לגמרי, נמי לא, כיון דרוצחין נינהו! הלכך כונסין אותן
לכיפה!

<<אריש לקיש אמר: באדם, דכולי עלמא לא פליגי, דפטירי! אבל
הכא בשור שלא נגמר דינו, שנתערב בשורים אחרים שנגמר דינו,
קמיפלגי! רבנן סברי: כמיתת בעלים כך מיתת השור, ואין גומרינן
דינו של שור אלא בפניו. הלכך כולן פטורין. ורבי יהודה סבר:
כונסין אותן לכיפה

<<<אמר **רבא: (פ,א)** גאי הכי, היינו דקתני עלה: "אמר ר' יוסי:
אפילו אבא חלפתא ביניהן"?! ~ אלא אמר **רבא:** הכי קאמר: שנים
שהיו עומדין, ויצא חץ מביניהם, והרג - שניהם פטורין. ואמר ר'
יוסי: אפילו אבא חלפתא ביניהן!

מחברת סנהדרין - ט

ושור שנגמר דינו, שנתערב בשוורין אחרים מעלייא, סוקלין אותן.
ר' יהודה אומר: כונסין אותן לכיפה ~ והתניא: פרה שהמיתה,
ואחר כך ילדה - אם עד שלא נגמר דינה ילדה, וולדה מותר; אם
משנגמר דינה ילדה, וולדה אסור; נתערב באחרים, ואחרים
באחרים, כונסין אותן לכיפה. **ר' אלעזר בר' שמעון** אומר: מביאין
אותן לבית דין וסוקלין אותן

אמר מר: אם עד שלא נגמר דינה ילדה, וולדה מותרת -- {ואף על
גב דכי נגחה, הות מיעברה?! והאמר **רבא**: ולד הנוגחת, אסור -
היא וולדה נגחו! ולד הנרבעת, אסור - היא וולדה נרבעו! **אימא**:
אם עד שלא נגמר דינה עיברה וילדה, וולדה מותר; אם משנגמר
דינה עיברה וילדה, וולדה אסור

{הניחא למאן דאמר זה וזה גורם אסור - (**פ,ב**) אלא למאן דאמר
זה וזה גורם מותר, מאי איכא למימר?! | **אלא** אמר **רבינא**:
אימא: אם עד שלא נגמר דינה עיברה וילדה, ולדה מותר; ואם עד
שלא נגמר דינה עיברה, ומשנגמר דינה ילדה, ולדה אסור - עובר
ירך אמו הוא

כל חייבי מיתות שנתערבו זה בזה, נידונין בקלה -- שמע מינה:
מותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר קל **אמר ר' ירמיה**: הכא
במאי עסקינן? כגון שהתרו בו סתם! והאי תנא הוא דתניא: ושאר
חייבי מיתות שבתורה, אין ממיתין אותן אלא בעדה ועדים
והתראה, ועד שיודיעוהו שהוא חייב מיתת בית דין. **רבי יהודה**
אומר: עד שיודיעוהו באיזה מיתה הוא נהרג. תנא קמא יליף
ממקושש, ורבי יהודה אומר: מקושש הוראת שעה היתה

הנסקלין בנשרפין - **ר' שמעון** אומר: נידונין בסקילה, שהשריפה
חמורה. **וחכמים** אומרים: נידונין בשריפה, שהסקילה חמורה! --
מתני ליה **רב יחזקאל לרמי בריה**: הנשרפין בנסקלין, **ר' שמעון**

אומר: ידונו בסקילה, שהשריפה חמורה. אמר ליה **רב יהודה**:
אבא! לא תיתנייה הכי! מאי איריא דשריפה חמורה?! תיפוק ליה
דרובה נסקלין נינהו! - אלא היכי אתנייה?! "הנסקלין בנשרפין,
ר' שמעון אומר: ידונו בסקילה, שהשריפה חמורה"?! - אי הכי,
אימא סיפא: "**וחכמים** אומרים: ידונו בשריפה, שהסקילה חמורה"
- תיפוק ליה דרובה נשרפין נינהו! אהתם רבנן הוא דקאמרו ליה
לר' שמעון: לדידך, דאמרת שריפה חמורה - לא! סקילה חמורה
אמר ליה **שמואל לרב יהודה**: שיננא! **(פא,א)** לא תימא ליה לאבוך
הכי! דתניא: הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה, לא יאמר לו:
"אבא! עברת על דברי תורה!", אלא אומר לו: "אבא! כך כתיב
בתורה!" {סוף סוף, היינו הך! | אלא אומר לו: "אבא! מקרא
כתוב בתורה כך הוא"⁴

משנה: מי שנתחייב בשתי מיתות בית דין, נידון בחמורה. עבר
עבירה שנתחייב שתי מיתות, נידון בחמורה. **ר' יוסי** אומר: נידון
בזיקה הראשונה שבאה עליו

גמרא: {פשיטא! - אלא איתגורי איתגור?! אמר **רבא**: הכא
במאי עסקינן? כגון שעבר עבירה קלה, ונגמר דינו על עבירה
קלה, וחזר ועבר עבירה חמורה - סלקא דעתך אמינא: כיון דנגמר
דינו לעבירה קלה, האי גברא קטילא הוא - קמשמע לן!

בעא מניה **אבוה**⁵ **זרב יוסף בר חמא מרבה בר נתן**: מנא הא
מילתא דאמור רבנן: מי שנתחייב שתי מיתות בית דין, נידון
בחמורה? דכתיב: (יחזקאל יח:י) "והוליד בן פריץ שופך דם ועשה
אח מאחד מאלה. והוא את כל אלה לא עשה כי גם אל ההרים
אכל ואת אשת רעהו טמא ... ואל הגלולים נשא עיניו" - "והוליד
בן פריץ שופך דם" - בסייף; "את אשת רעהו טימא" - זו אשת

4 רש"ל מחק "הוא"

5 כך הגרסה לפננו, אבל אומרים שצ"ל "אחזה"

מחברת סנהדרין - ט

איש, בחנק; "ואל הגלולים נשא עיניו" - זו עבודה זרה, בסקילה -
וכתיב: "מות יומת דמיו בו יהיה" - בסקילה

{מתקיף לה **רב נחמן בר יצחק**: אימא: כולו בסקילה! "והוליד בן
פריץ שופך דם" - זה בן סורר ומורה, דבסקילה; "אשת רעהו
טמא" - זו נערה המאורסה, דבסקילה; "ואל הגלולים נשא עיניו" -
זו עבודה זרה, דבסקילה אם כן, מאי קמשמע לן יחזקאל?! {
דילמא תורה קא מהדר! אם כן, איבעי ליה לאהדורה כי היכי
דאהדרה משה רבינו!

דרש **רב אחא בר' חנינא**: מאי דכתיב: "אל ההרים לא אכל"? -
שלא אכל בזכות אבותיו; "ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל" -
שלא הלך בקומה זקופה; "ואת אשת רעהו לא טימא" - שלא ירד
לאומנות חברו; "ואל אשה נדה לא קירב" - שלא נהנה מקופה
של צדקה. וכתיב: "צדיק הוא חיה יחיה" - כשהיה **רבן גמליאל**
מגיע למקרא הזה, היה בוכה ואמר: מאן דעביד לכולהו, הוא דחיי
- בחדא מינייהו לא! אמר ליה **ר' עקיבא**: אלא מעתה: (ויקרא יח)
"אל תטמאו בכל אלה" - הכי נמי, בכולהו אין - בחדא מינייהו,
לא! - אלא באחת מכל אלה - הכי נמי, באחת מכל אלה

עבר עבירה שנתחייב שתי מיתות, נידון בחמורה. **ר' יוסי** אומר:
נידון בזיקה הראשונה שבאה עליו -- תניא: כיצד אמר **רבי יוסי**
"נידון בזיקה ראשונה הבאה עליו"? - חמותו ונעשית אשת איש,
נידון בחמותו; אשת איש ונעשית חמותו, נידון באשת איש {אמר
ליה **רב אדא בר אהבה לרבא**: חמותו ונעשית אשת איש, נידון
בחמותו - לידון נמי באיסור אשת איש?! דהא אמר **ר' אבהו**:
מודה **ר' יוסי** באיסור מוסיף! (**פא,ב**) אמר ליה: אדא ברי! בתרי
קטלי קטלת ליה!?

מחברת סנהדרין - ט

משנה: מי שלקה ושנה, בית דין מכניסין אותו לכיפה, ומאכילין אותו שעורין עד שכריסו מתבקעת

גמרא: ומשום דלקה ושנה, בית דין כונסין אותו לכיפה?! אמר ר' ירמיה אמר **רבי שמעון בן לקיש:** הכא במלקיות של כריתות עסקינן, דגברא בר קטלא הוא, וקרובי הוא דלא מיקרב קטליה. וכיון דקא מוותר לה נפשיה, מקרבינן ליה לקטליה עילויה אמר ליה **רבי יעקב לר' ירמיה בר תחליפא:** תא אסברא לך: במלקיות של כרת אחת - אבל של שתיים ושל שלש כריתות, איסורי הוא דקא טעים, ולא מוותר כולי האי

מי שלקה ושנה -- שנה, אף על גב דלא שילש! ^ לימא מתניתין דלא כרבן שמעון בן גמליאל, דאי רבן שמעון בן גמליאל, הא אמר: עד תלת זימני לא הויא חזקה אמר **רבינא:** אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל - קסבר: עבירות מחזיקות

{מיתבי: עבר עבירה שיש בה מלקות - פעם ראשונה ושניה מלקין אותו, ושלישית כונסין אותו לכיפה. **אבא שאול** אומר: אף בשלישית מלקין אותו - ברביעית כונסין אותו לכיפה ~ מאי? לאו דכולי עלמא מלקיות מחזיקות, ובפלוגתא דרבי ורבן שמעון בן גמליאל קמיפלגי! לא! דכולי עלמא אית להו דרבן שמעון בן גמליאל, והכא בהא קא מיפלגי: דמר סבר: עבירות מחזיקות, ומר סבר: מלקיות מחזיקות!

{והדתניא: התרו בו ושתק, התרו בו והרכין ראשו - פעם ראשונה ושניה, מתרין בו - שלישית, כונסין אותו לכיפה. **אבא שאול** אומר: אף בשלישית מתרין בו, ברביעית כונסין אותו לכיפה ~ והתם, מלקות ליכא! במאי קמיפלגי? אמר **רבינא:** בכיפה צריכה התראה קמיפלגי!

גומאי "כיפה"? אמר **רב יהודה:** מלא קומתו. והיכא רמיזא?
<אמר **ריש לקיש:** (תהילים לד) "תמותת רשע רעה"

מחברת סנהדרין - ט

ואמר **ריש לקיש**: מאי דכתיב: (קוהלת ט) "כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים שנאחזים במצודה רעה" - מאי "מצודה רעה"? - אמר **ריש לקיש**: חכה

משנה: ההורג נפש שלא בעדים, מכניסין אותו לכיפה, ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ

גמרא: גמנא ידעינן? אמר **רב**: בעדות מיוחדת אשמואל אמר: שלא בהתראה אורב חסדא אמר **אבימי**: כגון דאיתכחוש בבדיקות, ולא איתכחוש בחקירות, כדתנן: מעשה, ובדק בן זכאי בעוקצי תאנים

ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ -- גמאי שנא הכא, דקתני "נותנין לו לחם צר ומים לחץ", ומאי שנא התם, דקתני "מאכילין אותו שעורין עד שכריסו מתבקעת"? אמר **רב ששת**: אידי ואידי נותנין לו לחם צר ומים לחץ עד שיוקטן מעיינו, והדר מאכילין אותו שעורין עד שכריסו מתבקעת

משנה: הגונב את הקסוה, והמקלל בקוסם, והבועל ארמית - קנאין פוגעין בו. כהן ששמש בטומאה, אין אחיו הכהנים מביאין אותו לבית דין, אלא פרחי כהונה מוציאין אותו חוץ לעזרה, ומפציעין את מוחו בגזירין. זר ששמש במקדש - **רבי עקיבא** אומר: בחנק, וחכמים אומרים: בידי שמים

גמרא: גמאי "קסוה"? אמר **רב יהודה**: כלי שרת. וכן הוא אומר: (במדבר ד) "ואת קשות הנסך" גוהיכא רמיזא? (במדבר ד) "ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו"

והמקלל בקוסם -- תני **רב יוסף**: "יכה קוסם את קוסמו". **רבנן**,
ואיתימא **רבה בר מרי אמרי**: "יכהו קוסם, לו ולקונו ולמקנו"
והבועל ארמית -- ג' בעא מיניה **רב כהנא מרב: (פב,א)** לא פגעו בו
קנאין, מהו? אינשייה רב לגמריה. אקריוהו לרב כהנא בחלמיה:
(מלאכי ב) "בגדה יהודה ותועבה נעשתה בישראל ובירושלים כי
חלל יהודה קדש ה' אשר אהב ובעל בת אל נכר". אתא, אמר
ליה: "הכי אקריון". אדכריה רב לגמריה: "בגדה יהודה" - זו
עבודה זרה - וכן הוא אומר: (ירמיהו ג) "כן בגדתם בי בית
ישראל נאום ה'"; "ותועבה נעשתה בישראל ובירושלים" - זה
משכב זכור - וכן הוא אומר: (ויקרא יח) "ואת זכר לא תשכב
משכבי אשה תועבה היא"; "כי חלל יהודה קדש ה' " - זו זונה -
וכן הוא אומר: (דברים כג:יח) "לא תהיה קדשה מבנות ישראל";
"ובעל בת אל נכר" - זה הבא על הנכרית. וכתיב בתריה: (מלאכי
ב) "יכרת ה' לאיש אשר יעשנה ער ועונה מאהלי יעקב, ומגיש
מנחה לה' צבאות" - אם תלמיד חכם הוא, לא יהיה לו ער
בחכמים ועונה בתלמידים; אם כהן הוא, לא יהיה לו בן מגיש
מנחה לה' צבאות

אמר **ר' חייא בר אבוי**: כל הבא על נכרית, כאילו מתחתן
לעבודה זרה, דכתיב: "ובעל בת אל נכר" - וכי בת יש לו לאל
נכר?! אלא זה הבא על נכרית!

ואמר **ר' חייא בר אבוי**: כתוב על גלגלתו של יהויקים: "זאת ועוד
אחרת" - זקינו דרבי פרידא אשכח ההוא גולגלתא, דהות שדיא
בשערי ירושלים, והוה כתוב עילויה "זאת ועוד אחרת". קברה,
והדר נבוג. קברה, והדר נבוג. אמר: "האי גולגלתא של יהויקים,
דכתיב ביה: (ירמיהו כב) "קבורת חמור יקבר סחוב והשלך
מהלאה לשערי ירושלים!" אמר: "מלכא הוא, ולא אורח ארעא
לבזויי!" שקלה כרכה בשיראי, ואותביה בסיפטא. אתאי דביתהו,
חזיתה. נפקת. אמרה להו לשיבתהא. אמרי לה: "האי דאיתתא

קמייתא היא, דלא קא מנשי לה!" שגרתא לתנורא וקלתה. כי אתא, אמר: היינו דכתיב עילויה "זאת ועוד אחרת!"

כי אתא **רב דימי**, אמר: בית דינו של חשמונאי גזרו: הבא על גויה, חייב עליה משום נשג"א. כי אתא **רבין**, אמר: משום נשג"ז - נדה, שפחה, גויה, זונה - אבל משום אישות, לית להו! %ואידך: נשיהו ודאי לא מיפקרי

קנאין פוגעין בו⁶ -- אמר **ר' חסדא**: הבא לימלך, אין מורין לו. איתמר נמי: אמר **רבה בר בר חנה** אמר **ר' יוחנן**: הבא לימלך, אין מורין לו. ולא עוד, אלא שאם פירש זמרי והרגו פנחס, נהרג עליו; נהפך זמרי והרגו לפנחס, אין נהרג עליו, שהרי רודף הוא!

(במדבר כה:ה) "ויאמר משה אל שופטי ישראל הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור" - הלך שבטו של שמעון אצל זמרי בן סלוא. אמרו לו: "הן דנין דיני נפשות, ואתה יושב ושותק!" מה עשה? עמד וקיבץ עשרים וארבעה אלף מישראל, והלך אצל כזבי. אמר לה: "השמיעי לי!" אמרה לו: "בת מלך אני, וכן צוה לי אבי: "לא תשמעי אלא לגדול שבהם!" אמר לה: אף הוא, נשיא שבט הוא! ולא עוד, אלא שהוא גדול ממנו, שהוא שני לבטן, והוא שלישי לבטן! תפשה בבלוריתה והביאה אצל משה. אמר לו: "בן עמרם! זו אסורה או מותרת? ואם תאמר אסורה, בת יתרו מי התירה לך?" נתעלמה ממנו הלכה. געו כולם בבכיה. והיינו דכתיב: "והמה בוכים פתח אהל מועד". וכתוב: "וירא פנחס בן אלעזר" - גמה ראה? אמר **רב**: ראה מעשה, ונזכר הלכה. אמר לו: "אחי אבי אבא, לא כך לימדתני ברדתך מהר סיני: הבועל את נכרית, קנאין פוגעין בו" אמר לו: "קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא!"

<אשמואל אמר: ראה (משלי כא) ש"אין חכמה ואין תבונה ואין עצה נגד ה' " - כל מקום שיש חילול השם, אין חולקין כבוד לרב

6 כן נל"ד צריך להיות פסקא זו כאן, אבל לפנינו אינה מופיעה

<<ר' יצחק אמר ר' אלעזר: ראה שבא מלאך והשחית בעם

"ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו" - מיכן שאין נכנסין בכלי זיין לבית המדרש. שלף שננה והניחה באונקלו, והיה (פב,ב) נשען והולך על מקלו. וכיון שהגיע אצל שבטו של שמעון, אמר: "היכן מצינו ששבטו של לוי גדול משל שמעון?!" אמרו: "הניחו לו! אף הוא, לעשות צרכיו נכנס! התירו פרושין את הדבר!"

אמר ר' יוחנן: ששה נסים נעשו לו לפנחס: אחד, שהיה לו לזמרי לפרוש, ולא פירש; ואחד, שהיה לו לדבר, ולא דבר; ואחד, שכונן בזכרותו של איש ובנקבותה של אשה; ואחד, שלא נשמטו מן הרומח; ואחד, שבא מלאך והגביה את המשקוף; ואחד, שבא מלאך והשחית בעם

בא וחבטן לפני המקום. אמר לפניו: "רבש"ע! על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל?!" שנאמר: "ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף". והיינו דכתיב: (תהילים קו) "ויעמד פינחס ויפלל" - אמר רבי אלעזר: "ויתפלל" לא נאמר, אלא "ויפלל" - מלמד, כביכול, שעשה פלילות עם קונו. בקשו מלאכי השרת לדחפו. אמר להן: "הניחו לו! קנאי בן קנאי הוא! משיב חימה בן משיב חימה הוא!"

התחילו שבטים מבזין אותו: "ראיתם בן פוטי זה, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל!" בא הכתוב ויחסו: "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" אמר לו הקב"ה למשה: "הקדם לו שלום!" שנאמר: "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום". וראויה כפרה זו שתהא מכפרת והולכת לעולם

אמר רב נחמן אמר רב: מאי דכתיב: (משלי ל) "זרזיר מתנים או תיש ומלך אלקום עמו"? - ארבע מאות ועשרים וארבע בעילות בעל אותו רשע אותו היום, והמתין לו פנחס עד שתשש כחו. והוא אינו יודע שמלך אלקום עמו!

מחברת סנהדרין - ט

במתניתא תנא: ששים, עד שנעשה כביצה המוזרת. והיא היתה כערוגה מליאה מים. אמר **רב כהנא**: ומושבה בית סאה. תני **רב יוסף**: קבר שלה, אמה

אמר **רב ששת**: לא "כזבי" שמה, אלא "שוילנאי בת צור" שמה, ולמה נקרא שמה "כזבי"? שכזבה באביה! דבר אחר: "כזבי", שאמרה לאביה: "כוס בי עם זה!" והיינו דאמרי אינשי: "בין קני לאורבני, שוילנאי מאי בעיא?" - בהדי קלפי דקני, שוילנאי מאי בעיא? גפתה לאמה!

אמר **ר' יוחנן**: חמשה שמות יש לו: "זמרי", ו"בן סלוא", ו"שאול", ו"בן הכנענית", ו"שלומיאל בן צורי שדי" - "זמרי", על שנעשה כביצה המוזרת; "בן סלוא", על שהסליא עונות של משפחתו; "שאול", על שהשאיל עצמו לדבר עבירה; "בן הכנענית", על שעשה מעשה כנען. ומה שמו? "שלומיאל בן צורי שדי" שמו!

כהן ששימש בטומאה -- גבעא מיניה **רב אחא בר הונא מרב ששת**: כהן ששימש בטומאה, חייב מיתה בידי שמים או אין חייב מיתה בידי שמים? אמר ליה: תניתוה: "כהן ששימש בטומאה, אין אחיו הכהנים מביאין אותו לבית דין, אלא פירחי כהונה מוציאין אותו חוץ לעזרה, ופוצעין את מוחו בגיזרין - ואי סלקא דעתך מחייב בידי שמים, לישבקה דליקטול בידי שמים! אלא מאי? אינו חייב! מי איכא מידי דרחמנא פטריה, ואנן ניקום וניקטול ליה?! אולא?! והתנן: מי שלקה ושנה, בית דין מכניסין אותו לכיפה - רחמנא פטריה, ואנן קטלינן ליה! האמר **ר' ירמיה** אמר **ריש לקיש**: במלקות של כריתות עסקינן, דגברא בר קטלא הוא! אהא גונב הקסוה! האמר **רב יהודה**: בכלי שרת עסקינן! ורמיזא: (במדבר ד) "לא יבואו לראות כבלע את הקדש ומתו" אהא המקלל את הקוסס! הא תני **רב יוסף**: "כיה קוסס את קוסמו!",

מחברת סנהדרין - ט

דמיחזי כמברך את השם אוהא בועל ארמאית! {הא אקריוה לרב כהנא בחלמיה, ואדכריה רב לגמריה!

{איתיביה: היוצק, והבולל, והפותת, המולח; המניף, המגיש, והמסדר את השולחן, המטיב את הנרות, והקומץ, והמקבל דמים בחוץ - פטור. ואין חייבין עליהן **(פג,א)** לא משום זרות, ולא משום טומאה, ולא משום מחוסר בגדים, ולא משום רחוץ ידים ורגלים - הא מקטר, חייב! ~מאי? לאו מיתה?! לא! באזהרה! {אלא זר נמי, לאזהרה?! והכתיב: (במדבר יח) "והזר הקרב יומת"! אהא כדאיתא והא כדאיתא! {מכלל דיוצק ובולל, לאו נמי לא! והתניא: אזהרה ליוצק ובולל מניין? תלמוד לומר: (ויקרא כא) "קדושים יהיו ... ולא יחללו" כמדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא! {מיתיבי: ואלו הן שבמיתה: טמא ששימש - תיובתא!

גופא: ואלו שבמיתה: האוכל את הטבל, וכהן טמא שאכל תרומה טהורה, וזר שאכל את התרומה, וזר ששימש, וטמא ששימש, וטבול יום ששימש, ומחוסר בגדים, ומחוסר כפרה, ושלא רחץ ידים ורגלים, ושתויי יין, ופרועי ראש - אבל ערל, ואונן, ויושב, אינן במיתה אלא באזהרה. בעל מום - **רבי** אומר: במיתה. **וחכמים** אומרים: באזהרה. הזיד במעילה - **רבי** אומר: במיתה. **וחכמים** אומרים: באזהרה

האוכל את הטבל -- ?מנלן? <דאמר **שמואל** משום **ר' אליעזר**: מניין לאוכל את הטבל שהוא במיתה? דכתיב: (ויקרא כב) "ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו לה" - בעתידים לתרום הכתוב מדבר - ויליף "חילול חילול" מתרומה - מה להלן, במיתה - אף כאן, במיתה! {ונילוף "חילול חילול" מנותר - מה להלן, בכרת - אף כאן, בכרת!?! <מסתברא מתרומה הוה ליה למילף, שכך: תרומה, חוצה לארץ, הותרה, ברבים, פירות, פיגול, ונותר {אדרבה! מנותר הוה ליה למילף, שכך: פסול אוכל, אין לו

היתר במקוה אהנך נפישן <<רבינא אמר: חילול דרביס מחילול
דרביס עדיף!

וכהן טמא שאכל תרומה טהורה -- גמנלן? <דאמר שמואל: מניין
לכהן טמא שאכל תרומה טהורה שהוא במיתה בידי שמים?
דכתיב: (ויקרא כב:ט) "ושמרו את משמרתי ולא ישאו עליו חטא
ומתו בו כי יחללוהו"

טהורה, אין - טמאה, לא - דאמר שמואל אמר ר אליעזר⁷: מניין
לכהן טמא שאכל תרומה טמאה, שאינו במיתה? שנאמר: "ומתו
בו כי יחללוהו" - (פג,ב) פרט לזו, שמחוללת ועומדת

וזר שאכל את התרומה -- אמר רב: זר שאכל את התרומה, לוקה.
{אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב: לימא מר במיתה, דכתיב:
(ויקרא כב) "וכל זר לא יאכל קדש"!?! <"אני ה' מקדשם" הפסיק
הענין

{מיתיבי: ואלו הן שבמיתה: זר האוכל את התרומה! <מתניתא
אדרב קא רמית?! רב תנא הוא ופליג!

וזר ששימש -- דכתיב: (במדבר יח) "והזר הקרב יומת"

וטמא ששימש -- כדבעא מיניה רב חייא בר אבין מרב יוסף:
גמניין לטמא ששימש, שהוא במיתה? <דכתיב: (ויקרא כב) "דבר
אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם
קדשי" ~ויליף "חילול חילול" מתרומה - מה להלן, במיתה - אף
כאן, במיתה {ונילף "חילול חילול" מנותר?! - מה להלן, כרת - אף
כאן, כרת! <מסתברא מתרומה הוה ליה למילף, שכן: גוף, טמא,
מקוה, ברביס {אדרבה! מנותר הוה ליה למילף, שכן קדש, פנים,
פיגול, ונותר <חילול דרביס מחילול דרביס עדיף!

טבול יום ששימש -- גמנלן? <דתניא: ר' סימאי אומר: רמז לטבול
יום, שאם עבד חילל, מניין? תלמוד לומר: (ויקרא כא) "קדושים
יהיו לאלהיהם ולא יחללו" - אם אינו ענין לטמא ששימש, דנפקא

7 יש גורסים: "אלעזר"

מחברת סנהדרין - ט

לן מ"וינזרו", תניהו ענין לטבול יום ששימש. ויליף "חילול חילול"
מתרומה - מה להלן, במיתה - אף כאן, במיתה

ומחוסר בגדים -- גמנלן? אמר **רבי אבהו** אמר **רבי יוחנן**, ומטו
בה משמיה **דרבי אלעזר בר' שמעון**: (שמות כט:ט) "וחגרת אותם
אבנט אהרן ובניו וחבשת להם מגבעות והיתה להם כהנה לחקת
עולם"⁸ - בזמן שבגדיהם עליהם, כהונתם עליהם - אין בגדיהם
עליהם, אין כהונתם עליהם, והווי להו זרים. ואמר מר: זר ששימש,
במיתה

ומחוסר כפרה -- גמנלן? אמר **רב הונא**: דאמר קרא: (ויקרא יב)
"וכפר עליה הכהן וטהרה" - "טהרה" - מכלל שהיא טמאה! ואמר
מר: טמא ששימש במיתה

ושלא רחוך ידים ורגלים -- גמנלן? דכתיב: (שמות ל) "בבאם אל
אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו"

ושתויי יין -- דכתיב: (ויקרא י) "יין ושכר אל תשת אתה ובניך
אתך בבאכם אל אהל מועד ולא תמתו"

ופרועי ראש -- דכתיב: (יחזקאל מד) "ראשם לא יגלחו ופרע לא
ישלחו", וכתוב בתריה: "ויין לא ישתו" - איתקש פרוע ראש
לשתויי יין - מה שתויי יין, במיתה - אף פרועי ראש, במיתה

אבל ערל, אונן, יושב, באזהרה -- גערל מנלן? אמר **רב חסדא**:
דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו, עד שבא יחזקאל בן בוזי
ולמדנו: (יחזקאל מד) "כל בן נכר ערל לב (פד,א) וערל בשר לא
יבא אל מקדשי"

אונן -- גמנלן? דכתיב: (ויקרא כא) "ומן המקדש לא יצא ולא
יחלל את מקדש אלהיו" - הא אחר שלא יצא, חילל {אמר ליה **רב**
אדא לרבא: ונילף "חילול חילול" מתרומה - מה להלן, במיתה -

8 ברש"י גרסינן "וגו" אבל לפננו חסר

מחברת סנהדרין - ט

אף כאן, במיתה?! **אמי** כתיב ביה בגופיה?! **מכללא** קאתי! - הוי
דבר הבא מן הכלל, וכל דבר הבא מן הכלל, אין דנין אותו
בגזרה שוה

יושב -- גמנלן? **אמר רבא** **אמר רב נחמן**: **אמר קרא**: (דברים יח)
"כי בו בחר ה' אלהיך מכל שבטיך לעמוד לשרת" - לעמידה
בחרתיו, ולא לישיבה

בעל מוס -- **רבי** אומר: במיתה, **וחכמים** אומרים: באזהרה - מאי
טעמא דרבי? דכתיב: (ויקרא כא) "אך אל הפרוכת לא יבא ואל
המזבח לא יגש כי מוס בו ולא יחלל את מקדשי", ויליף "חילול
חילול" מתרומה - מה להלן, במיתה - אף כאן, במיתה {ונילף
"חילול חילול" מנותר - מה להלן בכרת, אף כאן בכרת?!
אמסתברא מתרומה הוה ליה למילף, שכן פסול הגוף מפסול
הגוף {אדרבה! מנותר הוה ליה למילף, שכן קודש, פנים, פיגול,
ונותר! |אלא מטמא ששימש גמר - פסול הגוף מפסול הגוף,
קודש, פנים, פיגול, ונותר - מקודש, פנים, פיגול, ונותר %ורבנן:
אמר קרא: "בו" - ולא בבעל מוס

הזיד במעילה - **רבי** אומר: במיתה, **וחכמים** אומרים: באזהרה --
גמאי טעמא דרבי? **אמר ר' אבהו**: גמר "חטא חטא" מתרומה -
מה להלן, במיתה - אף כאן, במיתה %ורבנן **אמרי**: **אמר קרא**:
"בו" - בו, ולא במעילה

זר ששימש במקדש -- תניא: **רבי ישמעאל** אומר: נאמר כאן:
(במדבר יח) "והזר הקרב יומת", ונאמר להלן: (במדבר יז) "כל
הקרב הקרב אל משכן ה' ימות" - מה להלן, בידי שמים - אף
כאן, בידי שמים. **ר' עקיבא** אומר: נאמר כאן: "והזר הקרב יומת",
ונאמר להלן: (דברים יג) "והנביא ההוא או חולם החלום ההוא
יומת" - מה להלן, בסקילה - אף כאן, בסקילה. **רבי יוחנן בן נורי**
אומר: מה להלן, בחנק - אף כאן, בחנק

מחברת סנהדרין - ט

גבמאי קמיפלגי רבי ישמעאל ורבי עקיבא? ארבי עקיבא סבר:
דנין "יומת" מ"יומת", ואין דנין "יומת" מ"ימות". ורבי ישמעאל
סבר: דנין הדיוט מהדיוט, ואין דנין הדיוט מנביא %ורבי עקיבא:
כיון שהדית, אין לך הדיוט גדול מזה!

גבמאי קמיפלגי רבי עקיבא ורבי יוחנן בן נורי? אבפלוגתא דרבי
שמעון ורבנן, דתניא: נביא שהדית, בסקילה. ר' שמעון אומר:
בחנק {הא אנו תנו: **רבי עקיבא** אומר: בחנק! אתרי תנאי, ואליבא
דרבי עקיבא. מתניתין ר' שמעון, ואליבא דר' עקיבא - ברייתא
רבנן, ואליבא דרבי עקיבא